

The results of the research showed that there are such problems connected with teaching in inclusive learning environment as: 1) some teachers feel that the students with special needs slow the progression of the class, making it difficult to get through the curriculum; 2) inability to teach in the same way that they have become accustomed; special adaptations to style of teaching and content need to be made; 3) a classroom teacher is expected to select educational methodology to best suit each student, what is a challenging goal for one teacher who potentially has more than 30 students in each of five to seven classes; 4) teachers vary greatly in their attitudes, standards, tolerances, and expectations. We analyzed and described five evidence-based models for co-teaching: One Teach, One Assist, Station Teaching, Parallel Teaching, Alternative Teaching, and Team Teaching and besides differentiated instruction.

Originality. *Among dozens of technologies of teaching children with special educational needs, we singled out the most widespread and the most suitable of them for the teacher who works in general educational establishments. We also showed the problems connected with providing inclusive education in modern conditions.*

Conclusion. *While the regular classroom may not be the best learning environment for every child with a disability, it is highly desirable for all who can benefit. It provides contact with age peers and prepares all students for the diversity of the world beyond the classroom.*

Key words: *inclusive education; children with special educational needs; educational strategies; Station Teaching; Parallel Teaching; Alternative Teaching; Team Teaching; Differentiated instruction.*

*Одержано редакцією 11.11.2017
Прийнято до публікації 17.11.2017*

УДК 373.29.2.015.31(045)

КАЙКОВА Марина Миколаївна,
викладач Уманського гуманітарно-педагогічного
коледжу ім. Тараса Шевченка, м. Умань, Україна
e-mail: m.kaikova@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА РІЗНИХ ТИПАХ ЗАНЯТЬ ІЗ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. *Проаналізовано проблему формування життєвих цінностей у контексті професійної підготовки майбутнього бакалавра дошкільної освіти засобами музичних занять. Уточнено сутність поняття «формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти», який розуміється як систематичний, сталий процес, що детермінований аксіологічним підходом до здійснення професійної підготовки педагогічних кадрів, спрямований на опануванням бакалаврами знань про загальнолюдські цінності, формування вмінь і навичок, переконань щодо неповторності дошкільного дитинства та ролі педагога в житті дитини, якими студент керуватиметься у своїй подальшій професійній діяльності та житті. Презентовано аналіз особливостей формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти на заняттях із музичного мистецтва в контексті професійної підготовки і запропоновані методичні рекомендації щодо вдосконалення музичної освіти фахівців не музичних спеціальностей.*

Ключові слова: *бакалаври; дошкільна освіта; діти дошкільного віку; заняття; музичне мистецтво; освітній процес; аксіологічний підхід; життєві цінності.*

Постановка проблеми. *Необхідність формування професійної культури студентів педагогічних закладів вищої освіти зумовлена зростаючими вимогами до рівня загальнокультурної, спеціальної й педагогічної підготовки випускників, потребами в постійній професійній самоосвіті й самовихованні, підготовкою майбутніх фахівців до професійного компетентного входження до ринку праці, що потребує готовності й уміння втілювати в життя гуманістичні ідеї, становлення системи*

сучасних і соціально значущих цінностей у структурі особистості, здатності створювати і передавати цінності. Виявлення й оцінювання ціннісних пріоритетів сучасного педагога, розвиток його аксіосфери, аксіологізація професійно-педагогічної діяльності, розроблення інваріантного ядра ціннісно-орієнтаційних якостей особистості майбутнього вихователя, дослідження специфіки ціннісних орієнтацій у процесі його професійної підготовки – питання, що набувають нині стратегічного характеру і є одними з найважливіших й актуальних завдань вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема професійної підготовки вихователя присвячено праці таких провідних вітчизняних науковців, як А. Алексюк, І. Багаєва, Є. Барбіна, І. Богданова, М. Букач, Л. Гребенкіна, Н. Гузій, В. Гриньова, І. Зязюн, І. Ісаєв, Н. Кузьміна, І. Підласий, О. Пехота, О. Рудницька, В. Синенко, В. Сластьонін, С. Сисоєва, А. Щербаков та інших. Різні аспекти ціннісної основи педагогічної професії досліджують Н. Асташова, Б. Бім-Бад, М. Богусловський, В. Вершловський, Р. Вульф, В. Пнецинський, І. Ісаєв, Б. Лихачов, З. Равкін, М. Нікандров, Є. Шиянов та інші. Питання формування професійної компетентності сучасних вихователів розробляють А. Богуш, Г. Беленька, Н. Гавриш, І. Рогальська-Яблонська, Н. Мельник.

Проте питання вивчення життєвих цінностей у контексті професійної підготовки майбутнього бакалавра дошкільної освіти засобами музичних занять залишається відкритим для наукових дискусій, а відтак потребує детального вивчення й аналізу, а окремі аспекти музичної освіти майбутніх фахівців дошкільної сфери мають бути уточнені й узагальнені, що становить **мету даної статті**.

Досягнення поставленої мети статті вбачаємо в **реалізації завдань**, а саме: аналітичний огляд термінологічних особливостей феномену «життєві цінності», визначення особливостей формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти на заняттях із музичного мистецтва в контексті професійної підготовки.

Природа і комплексність запропонованого в даній статті аналітичного дослідження потребує застосування комплексу теоретичних **методів**: аналіз, синтез, узагальнення й систематизація психолого-педагогічної літератури з питань цілісності особистості, ціннісних орієнтацій і місця музичного мистецтва у процесі професійної підготовки фахівців дошкільної галузі; застосування прогностичного методу також буде доцільним з огляду на окреслення перспектив розвитку музичної освіти фахівців не музичних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу статті. Обумовлені актуальністю мета і завдання статті передбачають детермінацію та обґрунтування термінологічних особливостей понять «цілісна особистість», «формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти».

Однією з ключових ознак особистості, до яких належать унікальність, активність, вираження, відкритість, саморозвиток і саморегуляція, є її цілісність. У живому русі цілісності змінюються взаємозв'язки складників і власне складники. Ці зміни (вторинні і третинні) порівняно зі змінами цілого – особистості. Вони виникають після окремого живого руху особистості й сприяють наступним цілісним рухам. Ця унікальна здатність особистості як цілісності відбиватися в її кожній окремій рисі й стосується не лише рис психічних. І саме тому ми легко впізнаємо людину, навіть за її фізичними особливостями, оскільки ці особливості конкретної особистості містять у собі загадковим способом її всю. В. Слободчиков і Є. Ісаєв зазначають, що в реальності міжособистісних стосунків людина постає як ціле, як унікальний живий суб'єкт, у всьому різноманітті своїх індивідуально неповторних проявів і властивостей, а цілісність людської практики передбачає цілісність пізнання людини [1, с. 16]. Дослідник М. Бердяєв зазначає, що кожна людина сумує за цілісністю. Поняття «цілісність» особистості корелює з поняттям «інтеграція» у суспільство. У суспільстві

процес інтеграції пов'язаний із формуванням цілісності, а важливим аспектом цілісності особистості виступає її космізм, який може проявлятися також і в моральній орієнтованості. Моральність реалізується у відношенні до власної особистості, до особистості іншого (прийняття цінності й унікальності, неповторності кожної особистості), у відношенні до світу в цілому, у пріоритеті цінностей, узаємодії свого «Я» з іншими «Я» у цілісності свого життєвого простору (з людиною, групою, колективом, природою, Космосом). Цілісні особистості і формують цілісне суспільство.

Цілісність особистості специфічно охоплює всі структурні й динамічні вияви життя людини. Вона зумовлена не сумою окремих складників, а інтегрованою єдністю трьох витоків існування особистості – біологічною, соціальною й духовною.

Соціальний аспект цілісності особистості завжди буде відбиватися в цінностях, її життєвих орієнтаціях і розподілі пріоритетів. Цінності є своєрідним внутрішнім інтегратором людини, що концентрує навколо себе всі її потреби, інтереси, ідеали, установки і переконання. Тому система цінностей у житті людини набуває вигляду внутрішнього стрижня всієї особистості, а така сама система в суспільстві є стрижнем її культури. Системи цінностей функціонують як на рівні особистості, так і на рівні суспільства, створюють своєрідну єдність. Однак, власну особистість, як і сюжет життя, людина проектує, керуючись тими смислами, які вона вкладає в цінності свого життя. Саме індивідуальні смисли життєвих цінностей, які перебувають у певній ієрархії, характеризують кожну особистість як неповторну індивідуальність, визначають її суб'єктність.

Особистісні цінності досліджено багатьма науковцями: К. Абульханова-Славська, А. Асмолов, Л. Божович, Б. Додонов, Е. Ільїн та ін. [2]. Визначенню особливостей життєвих цінностей саме в юнацькому віці присвячені праці О. Бобренко, О. Зотової, Д. Медведєва, В. Немировського, В. Сафіна, Т. Солодунової та ін. [2]. Проте, у цих дослідженнях система цінностей розглядається як абстрактне смислове утворення без поправки на зміни в розумінні та інтерпретації сучасними майбутніми педагогами дошкільної освіти власного життєвого досвіду.

За твердженням Н. Чепельової, досвід відіграє провідну роль у формуванні цінностей особистості, що якимось способом структурується, осмислюється та інтерпретується, тобто інтегрується особистістю й перетворюється у структури її свідомості, стає особистісним [3]. На основі цього відбувається переосмислення досвіду, що формує в особистості певні переконання й бачення, коригує поведінку особистості відповідно до цього досвіду, а відтак набуває статусу ціннісних переконань. Щодо цінностей майбутніх вихователів дослідницею Н. Мельник зазначено, що вони є базовими у становленні професійної компетентності педагогів дошкільної освіти [4].

Узагальнюючи і синтезуючи визначення понять «цілісність особистості» і «життєві цінності», поняття «формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти» інтерпретуємо як систематичний, сталий процес, що детермінований аксіологічним підходом до здійснення професійної підготовки педагогічних кадрів, спрямований на опанування бакалаврами знань про загальнолюдські цінності, формування вмінь і навичок, переконання щодо неповторності дошкільного дитинства і ролі педагога в житті дитини, якими студент керуватиметься у своїй подальшій професійній діяльності та житті.

Одним із ефективних засобів формування життєвих цінностей майбутніх педагогів дошкільної освіти вважаємо музичне мистецтво, а саме: різні види занять із музики, які охоплюють різні види музичної діяльності, зокрема, співи, танці, слухання музики. Важливо також зазначити, що проведення таких занять повинно передбачати інтерактивне інноваційне навчання, яке забезпечує водночас навчання, що засноване на дослідженні внутрішньої природи учасників освітнього процесу, адже цінності повинні формуватися на основі особистого переживання, коли загальне стає суб'єктивним.

В осмисленні цінності музики як феномену спостерігаємо спрямування наукової думки від розуміння її як «абсолютної музики» (К. Дальхауз, В. Вакенродер, Л. Тик, Е. Гофман, Р. Вагнер, Л. Фейербах, Ф. Ніцше), «рухомі форми, що звучать» (Е. Ганслік), «естетичне споглядання як благоговіння» в епоху романтизму, мистецтва, що пробуджує в нас шляхетні почуття (Х. Кох), «мистецтво, що підіймається до моральних почуттів, завдяки яким людина набуває моральну цінність» (І. Зульцер), «звуко-мова» (Й. Маттезон), мистецтво думки і змісту (А. Михайлов), «мистецтво інтонованого змісту» (Б. Асаф'єв), художнього відображення дійсності у звучанні [5].

Сучасні дослідження в галузі медицини (Г. Декер-Фойгт, І. Догель, О. Захаров, П. Лазарев, В. Коновалов, В. Отмахова, Є. Рогов, С. Шушарджан та ін.), психології (Г. Гельмгольц, Д. Меззона, Б. Пруетер, Б. Теплов та ін.), музикознавства (Б. Асаф'єв, В. Медушевський, Є. Назайкинський, П. Сокальський) і педагогіки (В. Волгін, Н. Голубева, Н. Карамішева, В. Лаптева, О. Радинова, В. Рилькова, М. Спайхгерта та ін.) засвідчують поліфункціональні властивості музики, багатоплановість її впливу на людину. Це дає підстави для осмислення мети, завдань і змісту музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів із позицій більш ефективного застосування музики у вихованні й розвитку дошкільників. В її основу має бути покладено принципово новий підхід майбутніх педагогів дошкільної освіти щодо можливостей музики як засобу розвитку природних сил дитини, допомоги їй у реалізації потенційних можливостей, формуванні уявлення про світ і власне «Я», об'єктивації потреби самовизначення, самореалізації, саморозвитку і самозбереження. Відтак, метою музично-педагогічної підготовки педагогів дошкільної освіти має бути їх залучення до поліфункціонального застосування музики в педагогічному супроводі розвитку дошкільників [6].

Зазначимо, що в системі підготовки майбутнього вихователя, організатора дошкільної освіти, вихователя дітей дошкільного віку листом МОН України рекомендовано такі додаткові мистецькі спеціалізації та відповідні кваліфікації: «музичне мистецтво» (музичний керівник дошкільного навчального закладу); «образотворче мистецтво» (організатор образотворчої діяльності дітей дошкільного віку); «хореографія» (керівник хореографічного колективу дітей дошкільного віку) [7].

Вітчизняна дослідниця Г. Побережна виокремлює такі рівні музично-терапевтичного впливу: фізіологічний, психічний, сакральний. Музично-терапевтичний вплив на фізіологічному рівні можна описати такою послідовністю взаємодії: звук – вухо – барабанна перетинка – голосовий апарат – гіпоталамус – підкірка – кора головного мозку – нервова система. Психічний вплив також визначається музикою. Це особливий душевний стан, що поєднується зі здатністю проникнути в найглибший шар змістовості музичного вислову. Сакральний вплив ми розуміємо як рівень глибокого філософського узагальнення та пов'язуємо з катарсисом, очищенням людської душі через страждання, емоційні переживання [8].

Сфера впливу музики багатогранна й охоплює фізіологічну, соматичну і психолого-педагогічну сторони. Такий різнобічний вплив музики на психіку людини обумовлює музикотерапію як один із перспективних сучасних методів гармонізації психофізичного стану особистості. Вона є відображенням і вираженням суспільно-історичного впливу. Кожний музичний твір сповнений певними засобами музичної виразності (ритм, темп, мелодія, гармонія, музична форма, жанр, динаміка, тембр), що є відображенням певного стану людської духовності. Безумовно, духовність пов'язана з переживанням людиною буття. У межах нашого дослідження під одним із аспектів «буття» потрібно розуміти музичний твір, у якому в унікальній узагальненій формі завдяки таланту композитора передається комплекс емоційних відношень як таких.

Проте людина не завжди відчуває такі емоційні переживання, якими може бути сповнене життя та якими збагачує її мистецтво. Високохудожній музичний твір дає їй

можливість зустрітися з розмаїттям емоційних станів, цікавих життєвих психологічних ситуацій, тобто з «іншим», пережити у співбутті, наповнювати свій духовний світ завдяки новим відчуттям. Підтвердженням цього є думка Ю. Білодіда [9, с. 105] про те, що духовна особистість пізнає «іншого» на основі цілісного сприйняття духовного здебільшого інтуїтивними засобами у процесі співпереживання буття.

Зазначимо, що формування життєвих цінностей в умовах професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти може відбуватися на різних типах занять із музичного мистецтва, якими передбачається слухання, розуміння, сприйняття музики як мистецтва в цілому. Практика роботи Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Тараса Шевченка дозволяє виокремити такі типи занять із музичного мистецтва, що спрямовані на формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти, як: ввідне, практика гри на музичному інструменті (слухання розуміння та сприймання музики, розучування танцю в супроводі музики), заняття на вправляння, на закріплення вивченого.

На етапі ознайомлення бакалаврів із новим навчальним матеріалом (вивчення пісні, розучування твору на музичному інструменті, ознайомлення з новими елементами в танці) основною метою ставиться не лише власне процес розучування, але і визначення бакалаврами ціннісного підґрунтя твору музичного мистецтва. Засобами групової взаємодії та особистісної рефлексії студенти виокремлюють цінності твору, які є найближчими для кожного з них особисто. У процесі розучування, вправляння у виконанні твору (танцю, гри на музичному інструменті) студентам пропонується повернутися до визначення ціннісної основи твору і відрефлексувати її через власне сприйняття, пережити емоцію. Завершальним етапом формування життєвих цінностей бакалаврів дошкільної освіти є якісне відтворення твору музичного мистецтва, що свідчить про усвідомлення цінностей презентованого у творі.

На основі здійсненого аналізу можемо виокремити напрями вдосконалення музичної освіти фахівців не музичних спеціальностей, а саме – педагогів дошкільної освіти: 1) навчання майбутніх фахівців дошкільної освіти елементам музичної терапії (через слухання музики), що спрямовані на балансування власних емоційних станів; 2) навчання майбутніх вихователів глибокого слухання творів музичного мистецтва, їх аналізу і сприйняття, виокремлення в них ціннісних аспектів; 3) розвиток у бакалаврів дошкільної освіти емоційної емпатії та розкриття на цьому фоні особистісного потенціалу, на основі сприймання музичних творів, відтворення танцювальних рухів; 4) формування в бакалаврів прагнення до особистісного звернення, удосконалення та реалізації засобами творів музичного мистецтва.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, здійснений аналіз окресленої проблеми дозволяє сформулювати висновки про те, що формування життєвих цінностей майбутніх бакалаврів дошкільної освіти на заняттях із музичного мистецтва – динамічний складний процес, який передбачає розвиток загальнолюдських цінностей (любові, добра, поваги, поваги до людини та її прав, індивідуальності, прийняття різноманітності) у студентів через сприйняття різних музичних творів, естетичне слухання музики, співи і шляхом організації освітнього процесу, що заснований на демократичній, інтерактивній взаємодії студентів між собою та з викладачем. До ефективних засобів формування життєвих цінностей бакалаврів відносимо: розучування музичних творів на тематику, що пов'язана з почуттями любові (до матері, Батьківщини, друзів), поваги (до національних символів, сім'ї, дитини); слухання музики тематики, що спрямована виконання різних видів танців під різні види музики, креативні завдання з музичного мистецтва.

Однак, описаний аспект професійної освіти фахівців дошкільної галузі та ефективних засобів музичного мистецтва, що впливатимуть позитивно на цілісність особистості майбутніх дошкільних педагогів, не є вичерпним. Окремого дослідження потребує організація всієї системи роботи для музичної освіти вихователів, що становить перспективу подальших досліджень у даному напрямі.

Список використаних джерел

1. Слободчиков В. И. Психология человека / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – Москва : Школа – Пресс, 1995. – С. 383.
2. Зазимко О. В. Психологічні можливості самопроекування особистості в юнацькому віці / О. В. Зазимко // Актуальні проблеми психології. – 2014. – Т. 2. – Вип. 8. – С. 83–97.
3. Чепелева Н. В. Исходные теоретические положения и понятия психологической герменевтики / Н. В. Чепелева // Проблемы психологической герменевтики / под ред. Н. В. Чепелевой. – Киев : Изд-во НПУ им. М. П. Драгоманова, 2009. – С. 9–24.
4. Мельник Н. І. Цінності громадянської компетентності як базові у професійній підготовці майбутніх вихователів / Н. І. Мельник // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – 2018. – № 2. – С. 3–10.
5. Музично-енциклопедичний словник. – Київ, 1991. – С. 359.
6. Коновальчук В. І. Сутність поняття «цілісність особистості» у системі філософського знання / В. І. Коновальчук // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. – 2015. – Вип. 45 (1). – С. 154–168. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2015_45\(1\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2015_45(1)_14).
7. Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра : лист МОН України № 1/9–736 від 06.12.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/dateb2/pg_gxcysa/index.htm
8. Побережная Г. И. Музыка в детской душе / Г. И. Побережная. – Киев, 2007. – С. 24.
9. Білодід Ю. М. Духовність : сутність, структура, функції : монографія / Ю. М. Білодід. – Житомир : Редакційно-видавничий відділ ІПСТ, 2003. – 192 с.

References

1. Slobodchikov, V. I., & Isaev, E. I. (1995). *Psychology of a person*. Moscow: School-Press (in Russ.)
2. Zazimko, O. V. (2014). Psychological possibilities of self-design personal actualization in adolescence. *Aktual'ny problemy psichologiyi (Problems of psychology studies)*, V. 2 (8), 83–97 (in Ukr.)
3. Chepelyova, N. V. (2009). Theoretical positions and concepts of psychological hermeneutics. *Problemy psichologicheskoy germeneyvtiki (Problems of psychological hermeneutics)*. Kyev (in Russ.)
4. Melnyk, N. I. (2018). Values of civic competence as basic in the training of future educators. *Aktual'ny problemy pedagogiki, psichologiyi ta profesyynoy osviti (Actual problems of pedagogy, psychology and vocational education)*, 2, 3–10 (in Ukr.)
5. *Music-encyclopedic dictionary*. (1991). Kyiv (in Ukr.)
6. Konovalchuk, V. I. (2015). The essence of the concept of «integrity of the individual» in the system of philosophical knowledge. *Visnik Kharkivs'kogo natsional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni G. S. Skovorodi (Bulletin of the Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda. Philosophy)*, V. 45 (1), 54–168 (in Ukr.)
7. *About the List of directions (specialties) and their combination with additional specialties and specialization for the preparation of pedagogical workers for the educational-qualifying levels of the bachelor, specialist, master's degree: the letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1/9–736 from 06.12.2007*: http://www.uazakon.com/documents/dateb2/pg_gxcysa/index.htm
8. Poberezhnaia, G. I. (2007). *Music in the children's soul*. Kyiv (in Russ.)
9. Bilodid, Yu. M. (2003). *Spirituality: essence, structure, functions*: monograph. Zhitomir: Editorial and Publishing Department of the Institute of International Information Technologies (in Ukr.)

Abstract. KAIKOVA Maryna Mikolayvna. Preschool teachers bachelors' life-values formation by means of different types of music lessons

Introduction. *In the process of development, a person learns a lot about the world in which he lives. It has its habits, advantages, hostility to the prohibition, factors that influence behavior, are formed, a system of values and positions is formed. Unlike habits, fears, advantages and dislikes that arise mainly from their personal experience, generalized sub-consciousness, value and position are taken from the environment. A child of preschool age takes them first from parents, then from educators, teachers, and friends, and subsequently asserts them in the course of his life. In view of this, the problem of the formation of the vital values of future teachers of preschool education is of particular importance as these are the first persons of the external social environment of the child with which the child most closely contacts. Formation and change of the system of values of bachelors of pre-school education can take place under the indirect and direct influence of both the social environment and the educational environment in particular. The vital values of a person can be rationally shaped under the influence of the most rational means that accumulate in themselves the great potential of universal values, such means include musical art.*

Purpose. *The question of studying the values of life in the context of the professional training of the future bachelor of pre-school education by means of music classes remains open to scientific discussions, and hence the purpose of the article is to study certain aspects of musical education of future specialists in the preschool industry.*

Methods. *For realization of the research's tasks a complex of theoretical methods was used: the analysis, synthesis, generalization and systematization of psychological and pedagogical literature on issues of integrity of the person, values orientations and place of musical art in the process of professional training of specialists in the preschool industry. The prognostic method was used to outline the prospects for the development of music education of specialists. music specialties.*

Results. *The results of the conducted analytical-systematization study allowed to distinguish a complex of effective means of forming the vital values of bachelors of pre-school education: the study of musical works on subjects related to the feelings of love (to mother, Motherland, friends) of respect (to national symbols, family, child, etc.); listening to music topics aimed at performing various types of dance for different types of music, creative tasks in musical art, etc.*

Originality. *On the basis of scientific literature, the analysis of the concepts of the concept of «the formation of life values of bachelors of pre-school education» is interpreted as a systematic, sustainable process determined by the axiological approach to the professional training of teaching staff, aimed at mastering bachelors of knowledge, skills and skills about universal values, beliefs about the uniqueness of pre-school childhood and the role of the teacher in the child's life, which the student will be guided by in his further professional activities and life.*

Conclusion. *The study made it possible to form the conclusion that the formation of vital values of future bachelors of pre-school education in music art lessons is a dynamic, complex process that involves the development of universal values (love, goodness, respect, respect for the person and his rights, individuality, acceptance of diversity, etc.) to students through the perception of different musical works, aesthetic listening to music, singing and through the organization of an educational process based on a democratic, interactive student interaction with each other and with the teacher.*

Key words: *bachelors pre-school education; children of preschool age; occupation; musical art; educational process; axiological approach; life values.*

Одержано редакцією 06.11.2017
Прийнято до публікації 12.11.2017

УДК 378.091:614.84 (045)

КАСЯРУМ Сергій Олегович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
начальник кафедри вищої математики
та інформаційних технологій,
Черкаський інститут пожежної безпеки
ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
e-mail: korsa76@gmail.com

МАТЕМАТИЧНИЙ СКЛАДНИК У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ І ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. *Наголошено, що освітньо-професійна підготовка майбутніх фахівців пожежної і цивільної безпеки містить у собі цикл загальної і професійної підготовки. Обидва складники мають інженерну спрямованість і передбачають вивчення курсантами / студентами технічних дисциплін. Однак їх засвоєння неможливе без належної математичної підготовки. Ретроспективний аналіз свідчить про те, що зі змінами в підготовці майбутніх фахівців цієї галузі відбувалися зміни в наповнюваності змісту їхньої математичної підготовки.*